

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-313

23.3.2026

If Skadeforsikring NUF

Næringsliv

Lagerrogn – plutselig fysisk skade av ytre årsak?

Sikrede oppdaget skade på rogn under produksjon og meldte saken til foretaket. Ifølge sikrede stoppet ventilasjonen om natten, noe som medførte manglende sirkulasjon, mugg og surning, og at produktet måtte destrueres. Foretaket avsto kravet med henvisning til at hendelsen ikke utgjorde plutselig fysisk skade av ytre årsak, og at forsikringen inneholdt unntak for skade på nedkjølte eller nedfrysede varer. I klagen ble det anført at skaden skyldtes feilprogrammering av ventilasjonsanlegget av en servicemedarbeider, og dermed var en plutselig fysisk skade av ytre årsak. Det ble også påpekt at produktet ikke var kjølevare, og at påberopt unntak derfor ikke var relevant. Foretaket opprettholdt avslaget, med begrunnelse i at feilprogrammeringen ikke utgjorde en dekningsmessig ytre hendelse, samt at forsikringen unntok skader forårsaket av sopp, råte, bakterier, virus eller parasitter uavhengig av årsak. Nemnda kom til at skaden ikke var dekningsmessig, og viste til at forsikringen hadde unntak for skade som følge av sopp, og at dette unntaket også kom til anvendelse om en ytre årsak hadde medvirket til soppskaden.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for skade på lagerrogn.

Sikredes forsikring dekker:

5.6 Vann og skade på ledningssystem

5.6.1 Hva forsikringen omfatter

Vann og annen væske, gjelder for andre bygninger enn boligbygning

...

5.6.2 Hva forsikringen ikke omfatter

Vann og annen væske, gjelder for andre bygninger enn boligbygning

- ...
- skade i form av sopp, herunder muggsopp, råte, bakterier, virus eller parasitter uansett årsaken til slik skade,

5.8 Annen skadehendelse

5.8.1 Hva forsikringen omfatter

Annen skade

Forsikringen gjelder for annen plutselig fysisk skade av ytre årsak på forsikrede ting nevnt i forsikringsbeviset enn de som tidligere er nevnt i dette kapittelet

5.8.2 Hva forsikringen ikke omfatter

Annen skade

Unntatt er skade

- ...
- som skyldes kjæledyr, gnagere, insekter, bakterier, virus, parasitt, sopp, råte eller heksesot,
- på nedkjølte eller nedfrysede varer i disker, skap, eller rom,
- ...

I tillegg gjelder samtlige unntak og ansvarsbegrensninger nevnt tidligere i vilkåret også her.

Sikrede er produsent av rogn og oppdaget 6.5.24 skade på produksjonen. Skaden ble 4.6.24 meldt til foretaket med følgende forklaring:

Ventilasjonen stoppet om natten som igjen førte til at sirkulasjonen stoppet i produksjonslokalet, aldri opplevd før. Førte til mugg og surning på produktet. Som igjen førte til destruksjon og ikke salg til Japan. Cirka 35 kg ferdig vare, langerogn, saltet og tørket. Kilopris cirka 7000kr. Produksjonstap cirka 20.000kr. Salgstap cirka 245.000kr.

Foretaket avsto erstatningskravet 4.10.24 etter korrespondanse mellom partene. Avslaget ble begrunnet med at det ikke dreide seg om «plutselig fysisk skade av ytre årsak», jf. vilkårenes pkt. 5.8.1, samt at forsikringen etter pkt. 5.8.2 ikke dekket skade på nedkjølte eller nedfrysede varer i disker, skap eller rom.

Sikrede klaget 24.10.24 og anførte at skaden skyldtes en plutselig ytre årsak i form av feilprogrammering av ventilasjonsanlegget utført av servicemedarbeider. Skaden oppsto som en direkte følge av ventilasjonsfeilen og medførte at varene måtte destrueres. Sikrede bestred at produktet var kjølevare. Et avslag med hjemmel i pkt. 5.8.2 bygget på uriktig forståelse av produktet og produksjonsprosessen.

Foretaket opprettholdt avslaget 13.11.24. Det ble anført at feilprogrammering av ventilasjonsanlegget ikke utgjorde en plutselig ytre hendelse, og heller ikke representerte en annen dekningsmessig skadeårsak. Videre viste foretaket til vilkårenes pkt. 5.8.2 som fastslo at samtlige unntak og ansvarsbegrensninger i tidligere vilkår også kom til anvendelse, og at forsikringen ikke dekket skade i form av sopp, herunder muggsopp, råte, bakterier, virus eller parasitter, uavhengig av skadeårsak, jf. pkt. 5.6.2.

Saken ble bragt inn for Finansklagenemnda 1.4.25.

Sikrede krever dekning for skade på lagerrognen under forsikringen. Skaden inntraff i det øyeblikk ventilasjonsanlegget ble slått av første kveld i produksjonen. Skaden er derfor en umiddelbar følge av feilen, som gjaldt en kritisk fase i produksjonsprosessen. Da sikrede observerte avvik dag to til tre i produksjonen, hadde det oppstått mugg- eller soppskader på produktet. Sikrede har videre vist til at saksbehandler underveis i behandlingen opplyste at regress mot serviceselskapet K skulle vurderes, men at sikrede ikke senere mottok noen tilbakemelding om dette. Sikrede stiller spørsmål ved om foretaket også forsikret K, og om dette kan være årsaken til at saken ikke ble fulgt videre opp.

Foretaket avviser ansvar og anfører at det ikke foreligger en plutselig fysisk skade med ytre årsak. Muggdannelse utvikler seg over tid og kan ikke regnes som plutselig. Stans i ventilasjonen utgjør ingen skade i seg selv, og skaden skyldes produktets egen fuktavgivelse og gradvise muggdannelse. Videre følger det av vilkårenes pkt. 5.8.2, jf. pkt. 5.6.2, at forsikringen ikke dekker skade som følge av muggsopp uavhengig av årsak. Kravet kan derfor uansett ikke føre frem. Foretaket viser også til at det i skademeldingen meldes om 35 kg ferdig vare, mens det i klagen vises til ett konservativt beregnet tap på 125 kg, og at det ikke finnes noen dokumentasjon på produktet/varen det gjøres krav om.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig for skade på lagerrogn.

Sikredes forsikring dekker ifølge pkt. 5.8.1 «annen plutselig fysisk skade av ytre årsak».

Formuleringen «ytre» betyr at påvirkningen må være ytre i forhold til den forsikrede gjenstanden i motsetning til «indre» svikt, jf. f.eks. FinKN 2012-093.

Begrepet «plutselig» er ikke definert i vilkårene. Uttrykket betyr i utgangspunktet «momentant», men kan også forstås som «over natten». HR-2024-2040-A avsnitt 53-54 har følgende uttalelse om begrepet «plutselig»:

Uttrykket 'plutselig' betyr at skaden skjer fort, med lite eller intet forvarsel, se Bull og Wilhelmsens Forsikringsrett side 250. Det er i langvarig nemndspraksis lagt til grunn at skader som utvikler seg gjennom én dag eller 12 til 13 timer faller innenfor uttrykket 'plutselig', mens skader som utvikler seg over lengre tid, faller utenfor, se Finkn-2024-723. Slik denne saken ligger an, tar jeg ikke stilling til dette på generelt grunnlag.

Formålet med dette forsikringsvilkåret er å unnta fra dekningen skader som utvikler seg gradvis over tid. I Bulls Forsikringsrett side 219 heter det:

'Plutselig' peker i slike tilfelle mot at det må være snakk om en skade som 'slår til' der og da, og ikke en skade som utvikler seg gradvis over tid. Når selskapene ikke vil dekke slike utviklings-skader, er grunnen gjerne at sikrede i disse tilfellene iallfall i prinsippet vil ha mulighet til å treffe forholdsregler – skaden kommer ikke som noen overraskelse for ham.

Begrepet «skade» betyr en negativ fysisk innvirkning på den forsikrede gjenstand. En slik forståelse er nå stadfestet av Høyesterett i **HR-2024-2040-A** avsnitt 51:

Begrepet 'skade' betyr en negativ fysisk innvirkning på den forsikrede gjenstand. Skaden inntreffer når årsaken eller påvirkningen materialiserer seg i negative fysiske konsekvenser på gjenstandens materiale, overflate, konstruksjon eller struktur, se Bull og Wilhelmsens Forsikringsrett side 252. Denne forståelsen av skadebegrepet er innarbeidet i nemndspraksis, se Finansklagenemndas avgjørelser FinKN-2019-354, FinKN-2020-640 og FinKN-2024-424.

Nemnda forstår saken slik at ventilasjonen i produksjonslokalet ble slått av om natten som følge av feilinnstilling utført av klimaservicefirma. Manglende ventilasjon medførte stans i luftsirkulasjonen og forhøyet luftfuktighet i lokalet.

En feilinnstilling kan anses som en ytre hendelse i forhold til rognen, men feilinnstillingen er ikke den direkte skadevoldende årsaken. Feilinnstillingen i seg selv førte ikke til en fysisk negativ innvirkning på rognen. Skaden oppsto som følge av produktets egne biologiske og kjemiske prosesser under gitte miljøforhold. Slik saken er opplyst, fremstår mugg- og surningsskadene som et resultat av at rognen selv avgir fukt, som over tid fører til kvalitetsforringelse når luftfuktigheten blir for høy. Skadeforløpet knytter seg dermed i stor grad til produktets iboende egenskaper og modningsprosess, snarere enn en direkte ytre fysisk påvirkning.

Selv om feilinnstillingen som ytre årsak her var en nødvendig betingelse for skaden, har den derfor samvirket med rognens egne egenskaper. Det er imidlertid ikke nødvendig å ta stilling til dekningsspørsmålet om ytre årsak. Forsikringen har unntak for skade som følge av sopp, og dette unntaket gjelder også om en ytre årsak har medvirket til soppskade.

Det er heller ikke sannsynliggjort at skaden oppsto plutselig. Sikrede har anført at skaden oppsto umiddelbart, ettersom manglende ventilasjon inntraff i en kritisk fase av produksjonen. Samtidig er det opplyst at avvik først ble observert etter to til tre dager. Det er ikke fremlagt fagkyndig dokumentasjon som bekrefter at rogn blir skadet i løpet av et tidsrom på 12-13 timer som følge av manglende ventilasjon alene.

Det er etter dette ikke grunnlag for ansvar for foretaket.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Johannes Straume (næringsrepresentant).